

Simone Gad Kjeld
Tenna Christiansen
Stine Glenstrup Lauemøller
Lotus Sofie Bast

Røgfri skoletid

– erfaringer fra en indsats i grundskolen

Røgfri skoletid

– erfaringer fra indsats i grundskolen

Røgfri skoletid

Erfaringer fra en indsats i grundskolen

Simone Gad Kjeld
Tenna Christiansen
Stine Glenstrup Lauemøller
Lotus Sofie Bast

Copyright © 2020
Center for Interventionsforskning,
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt
mod tydelig gengivelse.

Grafisk design: Stig Krøger

Trykt udgave: ISBN 978-87-7899-513-1
Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-514-8

Forskning til praksis, 009

1. udgave, 1. oplag

SIFs Forlag
Statens Institut for Folkesundhed
Studivestade 6
1455 København K

Center for Interventionsforskning er støttet af
TrygFonden, Kræftens Bekæmpelse og Nordea-fonden

Indhold

Forord	4
Røgfri skoletid	5
Røgfri skoletid virker	6
Erfaringer og udfordringer med røgfri skoletid	8
Råd og tips til røgfri skoletid	11
Projekt X:IT	14
Læs mere	17

Forord

Fra politisk hånd er der indgået aftale om ved lov at indføre røgfri skoletid for elever på alle landets grundskoler. Røgfri skoletid indebærer, at ingen elever må ryge i skoletiden, uanset om de befinder sig på skolens matrikel eller uden for skolens område.

Røgfri skoletid er ikke et nyt fænomen i en dansk skolekontekst, og over to omgange er røgfrihed i skoletiden blevet evalueret i forbindelse med den rygeforebyggende indsats X:IT, først for perioden 2010-2013 og senest for 2017-2020.

Denne minirapport deler de erfaringer og udfordringer, som elever, lærere og skoleledere på grundskoler har oplevet i forbindelse med indførelsen af røgfri skoletid – og minirapporten præsenterer samtidig råd og tips til, hvordan røgfri skoletid kan implementeres baseret på de faktiske oplevelser ude fra skolerne.

I forbindelse med evalueringen af X:IT har Center for Interventionsforskning ved Syddansk Universitet samlet data om røgfri skoletid, og minirapporten viser, at det har en positiv effekt på antallet af elever, der ryger eller begynder på at ryge, når røgfri skoletid indføres på skolen.

Vores håb er, at denne rapport kan være en hjælpende hånd til skoler, som skal eller allerede er i gang med at indføre røgfri skoletid.

Denne udgivelse er den niende i en serie under navnet Forskning til Praxis fra Center for Interventionsforskning. Målet med serien er at tage grundtankerne fra vores evidensbaserede sundhedsinterventioner og præsentere dem på lettilgængelig vis for en bred målgruppe. Vores håb er, at erfaringerne og resultaterne således kan bringes i spil i praksis.

Morten Grønbæk
Direktør

Rikke Fredenslund Krølner
Centerleder

Røgfri skoletid

En national handleplan

Fra august 2020 skal alle grundskoler indføre røgfri skoletid for elever. Det sker som led i en national handleplan mod børn og unges rygning, som er resultatet af en bred politisk aftale indgået i slutningen af 2019. Den medfører, at børn og unge i Danmark kommer til at vokse op med røgfri skoletid på alle grundskoler og uddannelsesinstitutioner med elever under 18 år.

Røgfri skoletid betyder, at elever ikke må ryge, dampe eller snuse, mens de er i skole, uanset om de befinder sig på skolens område eller ej. Røgfri skoletid omfatter alle tobaksrelaterede produkter, det vil sige alt med tobak og nikotin, der ikke er godkendt som lægemidler. Det omfatter også relaterede produkter som eksempelvis e-cigaretter uden nikotin.

Ud over røgfri skoletid indebærer handleplanen også, at tobaksvarer, e-cigaretter og andre nikotinprodukter gemmes væk i alle butikker, at pakker for alle tobaksvarer, e-cigaretter m.v. standardiseres, og der indføres forbud mod aromaer i tobak og e-cigaretter, såsom vanilje, frugt eller slik, der kan lokke

børn og unge til at bruge produkterne. Handleplanen indeholder også styrket alderskontrol og skærpet reklameforbud. For Finansloven 2020 er det derudover besluttet at øge afgifterne på tobak pr. 1. april 2020 og igen pr. 1. januar 2022, således at en pakke cigaretter kommer til at koste omkring 60 kr.

Røgfri skoletid er med andre ord ét blandt mange tiltag, der i fællesskab skal sikre, at færre unge nu og i fremtiden begynder at ryge.

Røgfrihed på danske skoler

Den første danske kommune indførte røgfri skoletid i 2012, og især i de seneste tre år har mange skoler og kommuner indført røgfri skoletid for at forebygge rygning blandt eleverne. I dag har 37 kommuner landet over på eget initiativ indført røgfri skoletid.

Rygeregler på grundskoler gennem årene

2007: Forbudt at ryge indendørs

2012: Forbudt at ryge på skolens område

2020: Forbudt for elever at ryge i skoletiden

Røgfri skoletid virker

Børn og unges adfærd påvirkes af de omstændigheder, de lever i, herunder familien, vennerne, skolen, de sociale medier, udbuddet af produkter med mere. Alle disse faktorer interagerer, hvorfor det kan være vanskeligt præcist at måle og afgøre, hvilke særskilte indsatser der virker – og hvorfor de virker – når vi taler om forebyggelse af børn og unges rygning. Men at det giver mening at iværksætte så mange samtidige tiltag som muligt, dét ved vi – og særligt når det gælder rygeforebyggelse blandt børn og unge.

Center for Interventionsforskning ved Statens Institut for Folkesundhed har derfor gennem en årrække indsamlet viden om rygning, rygeregler og indsatser i grundskolen. Tilbage i 2010-13 deltog næsten hundrede grundskoler i en evaluering af indsatsen X:IT (X:IT I), som havde til formål at nedbringe antallet af rygere i grundskolen. Indsatsen bestod af flere indsatsområder, hvoraf et af dem var, at der ikke måtte ryges på skolens område. Der var ikke tale om, at skolerne skulle indføre det, vi i dag kender som røgfri skoletid, men det var derimod et krav, at de skulle have røgfri matrikel; eleverne i praksis kunne ryge i skoletiden, så længe de opholdt sig uden for skolens område.

Evalueringen af indsatsen peger på, at strammere rygeregler på skolen medfører, at færre unge ryger eller begynder på at ryge. Den største effekt af X:IT kunne ses på skoler, som havde implementeret alle indsatsselementer som anbefalet. Der var samtidig også effekt på nogle af de skoler, der ikke havde implementeret alle elementer, men kun når ét af de velimplementerede elementer var stramme rygeregler. Med andre ord så der ikke ud til at være effekt af indsatsen uden de stramme rygeregler. Regler for rygning i skoletiden anses dermed som et effektivt redskab til at forebygge og reducere rygning blandt børn og unge i skolen, hvilket også underbygges af studier fra andre lande.

I perioden august 2017 til juni 2020 blev X:IT evalueret igen (X:IT II). Denne gang på knap halvtreds grundskoler. Her er indsatsområdet omkring rygeregler strammet yderligere, sådan at reglerne ikke kun påbyder røgfri matrikel, men i stedet røgfri skoletid. I praksis er der derfor en række danske skoler, som har arbejdet med røgfri skoletid siden 2017, der har bidraget med de erfaringer, der beskrives i minirapporten her.

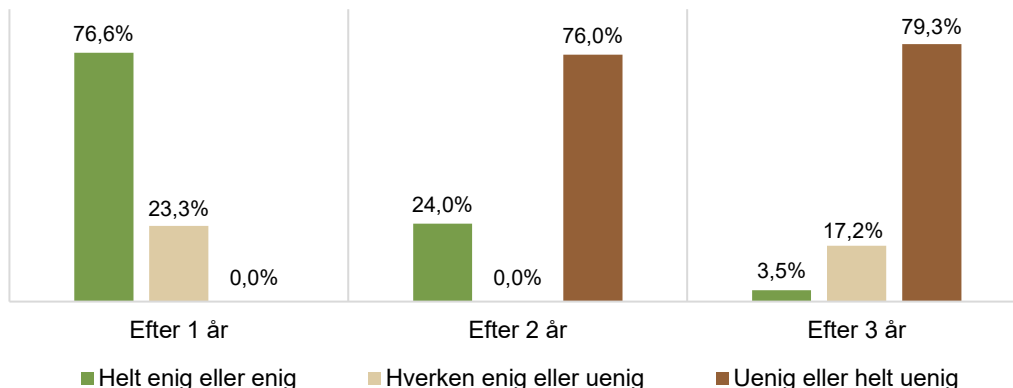
Erfaringer og udfordringer med røgfri skoletid

En svær start

I forbindelse med evalueringen af X:IT II er lærere og skoleledere på en række af landets skoler blevet spurgt om deres oplevelser med røgfri skoletid. Flere fortæller, at selvom det kan virke som en uoverskuelig opgave at skulle i gang med røgfri skoletid – og at det er svært i begyndelsen – så bliver det nemmere at håndhæve rygere reglerne med tiden.

På de skoler, der har indført røgfri skoletid, fortæller de fleste (76,6 % af lærerne og skolelederne), at det var svært at kontrollere elevernes rygning i den første tid efter de nye regler, men også, at det blev nemmere med tiden. Et år senere var det blot 24,0 %, som fandt det svært. Ved den tredje måling var det 3,5 %, som fandt det svært, mens 79,3 % ikke fandt det svært.

Figur 1. "Det er svært at leve op til X:ITs krav til rygere reglerne for eleverne"

Særligt yngre elever bakker op

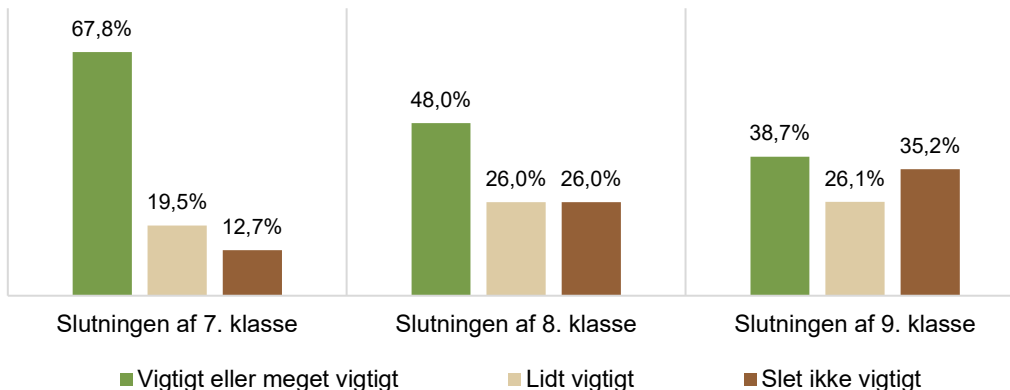
Eleverne er generelt positive over for at have rygeregler på skolerne. Særligt anskues regler, der mindsker synlighedsfølelsen af rygning, som meningsfulde. I et interview med en elev i 8. klasse på en af de deltagende skoler fortæller eleven:

”De små ser jo op til de store. Så hvis de ser en stå og ryge, så tænker de også, at det er sejt at gøre, og så gør de det selv, når de bliver større.”

Evalueringen viser endvidere en tendens til, at det særligt er de yngre eleverne, der synes, det er vigtigt, at klassen som helhed er røgfri. Blandt elever i slutningen af 7. klasse mener 67,8 % således, at det vigtigt eller meget vigtigt, at klassen er røgfri. Dette falder til omkring halvdelen af eleverne (48,0 %) i slutningen af 8. klasse og 39 % i 9. klasse.

Samtidig fordobles andelen af elever, som slet ikke finder det vigtigt, fra 12,7 % blandt elever i 7. klasse til 26,0 % blandt elever i 8. klasse. I slutningen af 9. klasse er det mere end hver tredje (35,2 %).

Figur 2. ”Hvor vigtigt synes du, det er, at alle i klassen er røgfri?”

Det ser med andre ord ud til, at eleverne grundlæggende set har en accept af skolens arbejde for at forebygge rygning blandt eleverne – denne accept falder dog, jo ældre eleverne er, hvilket kan hænge sammen med blandt andet en højere andel af venner, der ryger, at mange unge selv debuterer med deres første cigaret i denne alder – eller blot et generelt større behov for selv at bestemme over egen adfærd og vaner.

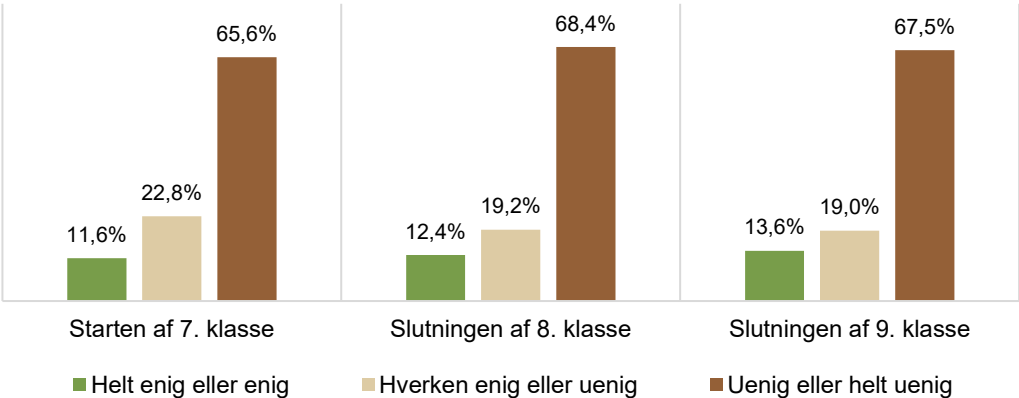
En udfordring ved at indføre røgfri skoletid kan derfor være at få de ældre elever til at blive ved med at købe ind på reglerne – og ikke mindst at få de ansatte til at håndhæve dem. En elev fra 8. klasse fortæller:

”De steder, hvor folk ryger, der kommer lærerne jo ikke ned, selvom de ved, at de er dernede.”

Elevernes syn på rygeregler for lærere

Eleverne er også blevet spurgt, hvorvidt de synes, at deres lærere bør have lov til at ryge i skoletiden. På tværs af klassetrin er der generelt få elever, som mener, at lærerne bør have lov til at ryge i skoletiden. Der er på nuværende tidspunkt (2020) ikke et lovmæssigt krav om røgfri arbejdstid for lærere og andet personale på skolen, det vil sige et krav om, at ansatte ikke må ryge i skoletiden. Videnskabelige undersøgelser peger imidlertid på, at læreres rygning har en betydning for elevernes holdninger til rygning, sådan at hvis elever ofte ser lærere ryge, er de mere tilbøjelige til selv at synes, at det er okay at ryge i skoletiden – en erkendelse, der spænder ben for en succesfuld håndhævelse af røgfri skoletid.

Figur 3. ”Lærerne bør have lov at ryge udendørs på skolens område”

Råd og tips til røgfri skoletid

Erfaringer fra andre skoler

Der er mange skoler, der allerede har indført røgfri skoletid – også skoler, der ikke har deltaget i evalueringerne af X:IT. Kræftens Bekæmpelse samarbejder og rådgiver løbende skoler og kommuner, der indfører røgfri skoletid, og derudover har Kræftens Bekæmpelse i 2018 gennemført en undersøgelse blandt skoler med røgfri skoletid for at kunne dele erfaringer og inspiration fra disse skoler.

Håndhævelse

Det allervigtigste, når røgfri skoletid skal håndhæves, er tydelighed. Flere skoleledere med røgfri skoletid på deres skole fremhæver, at eleverne skal vide, hvad der forventes af dem, og opleve konsekvens. Dette gør behovet for kontrol mindre. Langt hen ad vejen handler det jo blot om at følge de samme procedurer, som skolen har i forhold til andre ordensregler.

Som også evalueringen af X:IT viser, så er det en god idé at afsætte ekstra tid til indførelsen af røgfri skoletid, indtil det er blevet en del af hverdagen. Især i starten kan der nemlig være behov for flere snakke med elever, der har svært ved at holde sig røgfri i skoletiden, og som har brug for støtte til det.

Mange skoleledere frygter, at det vil kræve mange ressourcer at håndhæve røgfri skoletid. Dette er ikke den gennemgående oplevelse blandt skoler, der har indført det. Ressourceforbruget omfatter primært den forberedende dialog med elever, ansatte og forældre. I forbindelse med indførelsen har nogle skoler afsat ekstra ressourcer til gårdvagter i en periode.

Frikvarter

Elevrådet kan være med til at skabe sjove og alternative pauser. Hvis røgfri skoletid er indført sammen med en regel om, at elever ikke må forlade skolen i pauserne, vil nogle elever i en periode opleve, at noget bliver taget fra dem. Det kan derfor være en god idé at inddrage eleverne i at finde alternative aktiviteter.

Forældre

Skoler, der har indført røgfri skoletid, fortæller, at der kan være enkelte forældre, som er uforstående over for de nye regler. Erfaringerne er dog, at forældrene efter noget tid vænner sig til det. I kan involvere skolebestyrelsen i formidlingen af røgfri skoletid til forældrene. Især er det en fordel, at forældre kender præmissen for røgfri skoletid, hvis deres barn bryder reglerne, og skolen derfor kontakter hjemmet.

Understøt den røgfri skoletid

Kræftens Bekæmpelse har et områdekantor i hver region, hvor medarbejdere kan bidrage med faglig sparring, give gode råd til røgfri skoletid og være behjælpelige med at sætte jer i kontakt med andre i kommunen eller regionen, som I kan dele erfaringer med. Kræftens Bekæmpelse har ligeledes uddannet unge frivillige sundhedsformidlere til at varetage undervisning om rygning i 7.-9. klasse. Undervisningen er dialogbaseret og foregår i de enkelte klasser.

SSP-konsulenter arbejder allerede med opbygning af kompetencer, som kan være med til at forebygge rygning. Det handler blandt andet om sociale overdrivelser, risikovurderinger, tro på egne evner, og hvordan man kan sige nej til gruppepres. Der er derfor potentiale for at udvide SSP-arbejdet til at omfatte rygning, hvis ikke det allerede gør det hos jer.

Sundhedsplejersker og sundhedskonsulenter er en anden oplagt aktør at inddrage i det forebyggende arbejde. De ved en masse om krop og sundhed og kan give faglig sparring om rygningens konsekvenser. Stadig flere tandlæger engagerer sig også i arbejdet om at gøre opmærksom på rygning og snus' betydning for mundens sundhed.

Ud over ovenstående findes der nogle helt konkrete tiltag, som I kan overveje at indføre på jeres skole:

Indfør X:IT

Når det handler om at forebygge rygning, så viser forskningen, at en flerstrengt indsats virker bedst. Ud over røgfri skoletid indebærer X:IT, at eleverne får kompetencegivende undervisning om rygning, og at forældrene bliver inddraget. Dette giver i fællesskab eleverne redskaber til at vælge rygning og snus fra – både i og uden for skoletiden. Materialerne til X:IT ligger frit tilgængeligt online. Links til dem findes bagerst i minirapporten.

Gør arbejdstiden røgfri

Med røgfri arbejdstid fjernes rygning helt fra elevernes skoledag – og som også evalueringen af X:IT peger på, bakker eleverne op om røgfri arbejdstid for lærerne. Samtidig kan det være en hjælp til ansatte, der også gerne vil stoppe med at ryge.

Hjælp til elever og ansatte, som ryger

Røgfri skoletid betyder ikke, at alle skal stoppe med at ryge. Det betyder kun, at man ikke må ryge i skoletiden. Nogle elever kan have brug for hjælp til at håndtere rygetrang. Følgende apps og telefonlinjer kan videreformidles:

- *XHALE* er en gratis app, der hjælper unge til at ændre rygevaner
- *SLUTTA* er en norsk app, som hjælper unge til at ændre vaner med snus
- *E-kvit* er en gratis app, der hjælper voksne til at ændre rygevaner
- *Stoplinjen* er et telefonisk rådgivningstilbud

RØGFRI AFTALE

TIL ELEVEN

Elev

Jeg skriver under på, at jeg ikke vil ryge i løbet af dette skoleår. Den røgfri aftale omfatter både cigaretter, vandpipe, e-cigaretter, snus, tyggetobak og andre tobaksrelaterede produkter. Hvis jeg ikke overholder aftalen, fortæller jeg det til min lærer.

Dato _____

Underskrift _____

Forælder

Jeg skriver under på, at jeg løbende vil tale åbent med mit barn om rygning og spørge ind til hans/hendes tanker om og erfaringer med rygning.

Dato _____

Underskrift _____

Valgfrit – beskyt dit barn mod røg

Ud over at indgå en røgfri aftale, beskytter jeg mit barn mod røg sådan (vælg selv og kryds af):

☐ Mit hjem er røgfrit	☐ Jeg lader ikke cigaretter ligge fremme
☐ Min bil er røgfri	☐ Jeg giver ikke mit barn cigaretter
☐ Jeg ryger ikke, når mit barn ser det	☐ Andet _____

X:IT

SNAKOMTOBAK.DK

Projekt X:IT

X:IT er en rygeforebyggende intervention udviklet af Kræftens Bekæmpelse. Den er målrettet elever i 7. til 9. klasse. Interventionen består af tre indsatsområder: 1) røgfri skoletid, som indebærer, at hverken elever, lærere eller andet personale ryger i skoletiden, det vil sige på skolens grund eller andre steder. Formålet er at fjerne al eksponering af rygning i unges dagligdag i skoletiden, 2) kompetencegivende undervisning omkring tobak og røg med det formål at udstyre eleverne med redskaber og viden til blandt andet at modstå presset til at ryge, og 3) forældreinddragelse gennem røgfri aftaler og samtaler, hvor forældre opfordres til at tage en snak med deres børn om rygning samt at indgå en røgfri aftale, hvor barnet forpligter sig til at forblive røgfri for et skoleår ad gangen. X:IT tager afsæt i eksisterende videnskabelig litteratur, som peger på, at flerstrengede interventioner er et effektivt redskab i forebyggelsen af unges rygning.

Forskningsprojektet X:IT

Forskningsprojektet X:IT har til formål videnskabeligt at evaluere interventionen, dels i perioden 2010-2013, og igen i 2017-2020. Center for Interventionsforskning ved Statens Institut for Folkesundhed har foretaget evalueringen.

Første evaluering 2010-2013

X:IT blev første gang evalueret fra 2010 til 2013. Denne evaluering havde til formål at undersøge, om X:IT kunne være med til at forebygge rygning blandt eleverne. Det specifikke mål var at reducere andelen af rygere med 25 %. Evalueringen foregik som et randomiseret kontrolleret forsøg, hvor 94 skoler blev randomiseret til enten indsatsskole eller sammenligningsskole. Indsatsskolerne skulle implementere X:IT-indsatsen, som den var tiltænkt af Kræftens Bekæmpelse, mens sammenligningsskolerne skulle fortsætte med deres hidtidige rygeforebyggende aktiviteter. Data til evalueringen bestod af spørgeskemaer til elever, lærere og skoleledere. Endvidere blev der indsamlet interviewdata blandt deltagerne.

Viden om indsatsens implementering og effekt er indsamlet gennem spørgeskemaer til

eleverne ved projektets start (i august 2010, hvor eleverne gik i 7. klasse), og derefter i slutningen af henholdsvis 7., 8. og 9. klasse. I spørgeskemaerne er eleverne blandt andet blevet spurgt om deres egen erfaring med cigaretter og andre tobaksprodukter, rygning i deres omgivelser, holdninger til rygning, trivsel og anden sundhedsadfærd, baggrundsforhold (køn, alder, familiestruktur og forældres erhverv) samt spørgsmål omkring indsatslementerne fra X:IT. På hver deltagende skole har enten skolelederen eller en involveret lærer besvaret spørgeskemaer på samme tidspunkter som eleverne. Disse spørgeskemaer giver viden om skolernes generelle holdninger til rygeforebyggelse, rygerelateret adfærd på skolen, indsatslementerne fra X:IT samt deskriptive oplysninger om skolestørrelse, elevantal og lærertal.

Overordnet set er der gode svarprocenter i undersøgelsen, som omfatter ca. 4.500 elever. I begyndelsen af 7. klasse var der svar fra 93 % af eleverne, i slutningen af 7. klasse var det 85 % og i slutningen af 8. klasse 78 %. Dette

fald over tid er forventeligt i undersøgelser, der forløber over flere år. I foråret 2013 blev de danske skoler ramt af en lock-out på tidspunktet for dataindsamling i slutningen af 9. klasse. Til trods for en ekstra indsats for at få eleverne til at besvare spørgeskemaer, lykkedes det ikke med en tilfredsstillende svarprocent. Svarprocenten for slutningen af 9. klasse er derfor omkring 40 %. For besvarelser af spørgeskemaerne til lærere eller skoleledere ligger besvarelsesprocenten på 99 % i begyndelsen af projektperioden og 78 % i slutningen. Disse er ikke i samme grad påvirket af lock-out.

Den første evaluering har to hovedfund; 1) at X:IT havde den ønskede rygeforebyggende effekt. Det vil sige, at målet med at reducere elevernes rygning med 25 % lykkedes, og 2) at X:IT ikke i tilstrækkelig grad appellerede til elever og forældre med lavere socioøkonomisk baggrund. Med afsæt i dette blev elementerne i X:IT efterfølgende revideret, og denne reviderede udgave danner således grundlag for den anden evaluering af interventionen.

	Antal indskrevne elever (skoler)	Antal besvarelser	Svarprocent
<i>Første dataindsamling (start 7. klasse)</i>	4.468 (93)	4.161	93,1
<i>Anden dataindsamling (slut 7. klasse)</i>	4.434 (93)	3.764	84,9
<i>Tredje dataindsamling (slut 8. klasse)</i>	4.173 (79)	3.269	78,3
<i>Fjerde dataindsamling (slut 9. klasse)</i>	3.644 (77)	1.434	39,4

Tabel 1. Elevbesvarelser, første evaluering 2010-13.

Anden evaluering 2017-2020

Den reviderede version af X:IT er evalueret i et nyt forskningsprojekt fra 2017 til 2020 med det formål at undersøge, hvorvidt interventionen virker lige godt blandt børn og unge fra familier af forskellig socioøkonomisk baggrund. I denne evaluering deltager 46 skoler som indsats-skoler, det vil sige, at de alle har skulle implementere indsatsen, og at effekten af denne undersøges i et såkaldt difference-in-difference design ved at sammenligne andelen af rygere før og efter indsatsen i grupper af elever med forskellig socioøkonomisk baggrund.

Viden om indsatsens implementering og effekt er indsamlet på samme vis som beskrevet ved den første evaluering. Store dele af spørgeskemaerne er identiske med dem, som blev brugt ved første evaluering. Der er ligeledes indsamlet spørgeskemadata blandt elever samt lærere og skoleledere. Med henblik på at opnå dybere forståelse af nogle specifikke områder af interventionen, er der endvidere foretaget observationer og interviews på udvalgte skoler ca. midtvejs i projektperioden.

Også på anden evaluering er der gode svarprocenter. I alt er der 2.300 elever i 7. klasse på de 46 deltagende skoler. I begyndelsen af 7. klasse er der svar fra 86 % af eleverne, i slutningen af 7. klasse er det 75 % og i slutningen af 8. klasse 71 %. Målingen i slutningen af 9. klasse blev desværre påvirket af COVID-19, således at svarprocenten er 30 %. Svarprocenterne for lærer- og skoleleder-besvarelser ligner dem fra første evaluering og ligger mellem 78 % og 100 %, og er ikke påvirket af COVID-19.

Undersøgelser af effekten efter det første år viser, at unge med lavere socioøkonomisk baggrund ryger mere end unge med højere socioøkonomisk baggrund ved projektets start – hvilket er forventeligt. Det ses samtidig, at udviklingen i rygevaner i de to grupper ikke adskiller sig fra hinanden efter det første år; X:IT ser med andre ord ikke ud til at virke bedre for nogle grupper end for andre, hvilket også var den oprindelige hensigt med interventionen.

	Antal indskrevne elever (skoler)	Antal besvarelser	Svarprocent
<i>Første dataindsamling (start 7. klasse)</i>	2.307 (46)	1.990	86,3
<i>Anden dataindsamling (slut 7. klasse)</i>	2.228 (44)	1.666	74,8
<i>Tredje dataindsamling (slut 8. klasse)</i>	1.625 (41)	1.148	70,6
<i>Fjerde dataindsamling (slut 9. klasse)</i>	1.625 (41)	486	29,9

Tabel 2. Elevbesvarelser, anden evaluering 2017-20.

Læs mere

Materialer

Læs mere om røgfri skoletid og hør om andres erfaringer på Kræftens Bekæmpelses hjemmeside, www.cancer.dk/roegfriskoletid. I kataloget *Røgfri skoletid i grundskolen* deler skoleledere erfaringer og anbefalinger med at indføre og håndhæve røgfri skoletid.

Materialerne til X:IT ligger frit tilgængeligt online. Undervisningsmaterialet hedder *Gå op i Røg* (www.op-i-roeg.dk), og forældrematerialet hedder *Snak om Tobak* (www.snakomtobak.dk)

Læs også mere om røgfri skoletid i denne rapport: Bast, LS., Kristensen, M. M., Schneekloth Jarlstrup, N., & Andersen, A., (2017). Røgfri Skoletid, Sundhedsstyrelsen.

Videnskabelige artikler om X:IT

Første evaluering

Artikel om studiets design

Andersen A, Bast LS, Ringgaard LW, Wohlebe L, Jensen PD, Svendsen M, Dalum P, Due P. Design of a school-based randomized trial to reduce smoking among 13 to 15-year olds, the X:IT study (2014) BMC Public Health.

Artikler om effekt efter første og andet år

Andersen A, Krølner R, Bast LS, Thygesen LC, Due P. Effects of the X:IT smoking intervention: a school-based cluster randomized trial (2015) International Journal of Epidemiology.

Andersen A, Bast LS, Due P & Thygesen LC, Evaluation of the smoking intervention X:IT after the second year: A randomized controlled trial (2018) Scandinavian Journal of Public Health.

Artikler om implementering af X:IT

Bast LS, Due P, Bendtsen P, Ringgaard L, Wohllebe L, Damsgaard MT, Grønbæk M, Ersbøll AK, Andersen A. High impact of implementation on school-based smoking prevention: The X:IT Study – a randomized smoking prevention trial (2016) Implementation Science.

Bast, LS, Andersen A, Ersbøll AK & Due P, Implementation fidelity and adolescent smoking: The X:IT study - A school randomized smoking prevention trial (2019) Evaluation and Program Planning.

Artikel om hvad der karakteriserer skoler, der lykkes med projektet

LS, Due P, Ersbøll AK, Damsgaard MT, Andersen A. Association between school characteristics and implementation of the X:IT Study – a school randomized smoking prevention program (2017) Journal of School Health.

Anden evaluering

Artikel om studiets design

Bast LS, Due P, Lauemøller SG, Christiansen T, Kjær NT, Andersen A. Study protocol of the X:IT II - a school-based smoking preventive intervention (2019) BMC Public Health

Artikel om karakteristika ved skoler, der deltager i X:IT

Kjeld SG, Lauemøller SG, Lund L, Andersen A, Bast LS. School Characteristics and Participation in a Smoking Prevention Intervention (2020) Health Behav Policy Review

Artikel om effekt efter første år

Bast LS, Lund L, Lauemøller SG, Kjeld SG, Due P, Andersen A. Socioeconomic differences in smoking among adolescents in a school-based smoking intervention – the X:IT II study. Indsendt til Scandinavian Journal of Public Health (2020)

